

První jarní výskyt labutě zpěvné (*Cygnus cygnus*) v Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy

The first spring occurrence of the Whooper Swan (Cygnus cygnus) in the Žďárské vrchy Protected Landscape Area

Petr MÜCKSTEIN

AOPK ČR, Správa CHKO Žďárské vrchy, Brněnská 39, 591 01 Žďár nad Sázavou;
e-mail: muckstein@email.cz

ÚVOD

Labuť zpěvná (*Cygnus cygnus*) má palearktické rozšíření a hnízdí na rozsáhlých plochách subarktické Evropy. Nejbližší tradiční hnízdiště druhu leží v jižním Švédsku a Finsku (HUDEC 1994, HAGEMEIJER & BLAIR 1997), ale od konce sedmdesátých let 20. století se tento druh postupně šíří na jih. Nejbližše našemu území dnes pravidelně hnízdí 80–90 párů v severní polovině Polska (TOMIAŁOJC & STAWARCZYK 2003, SIKORA *et al.* 2012). Pravidelná pozorování na území České republiky (ČR) se týkají zejména jedinců vyskytujících se během tahu a zimních měsíců. V posledních pěti letech však přibývají hlášení o výskytu jednotlivých exemplářů nebo dokonce menších skupin labutí zpěvných v ČR i během letního období (VAVŘÍK & FK ČSO 2015). Tento příspěvek popisuje okolnosti prvního jarního výskytu labutě zpěvné v Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Žďárské vrchy.

VLASTNÍ POZOROVÁNÍ

Dne 8. 3. 2016 jsem zaznamenal výskyt jedné dospělé labutě zpěvné na rybníku Velká Kamenice v přírodní památce Zadní rybník (katastr obce Trhová Kamenice, mapovací kvadrát 6260, koordináty 49°46'47" N, 15°49'43" E, nadmořská výška 527 m n. m.) v okrese Chrudim. Rybník je pouze extenzivně využíván a je obklopen rozsáhlými litorálními porosty. Labuť se téměř po celou dobu mého pozorování zdržovala uprostřed vodní plochy rybníka, pouze jednou se přiblížila ke břehu, kde v mělké vodě hledala potravu.

Při dalších návštěvách lokality 15. 3. a 26. 3. 2016 jsem vždy zastihl labuť zpěvnou při odpočinku na starém hnízdě labutí velkých. Dne 8. 4. 2016 jsem labuť pozoroval na nedalekém poli osetém ozimou obilovinou. Při kontrole 12. 4. 2016 se mi podařilo vyfotografovat tohoto jedince v letu a při následném přistání na hladinu, které doprovázely charakteristické hlasové projevy. Labuť nebyla označena krčním límcem a při prohlížení pořízené fotodokumentace jsem ověřil, že nebyla označena ani ornitologickými kroužky.

V druhé polovině dubna (kontroly 16., 17., 20., 21., 23. a 27. 4. 2016) byla labuť zpěvná pravidelně zastížena na volné hladině rybníku, nebo odpočívala v porostu orobince a ostřice na vyvýšeném místě uprostřed rozsáhlého mokřadu v jižní části rybníku. Při pohybu osob na hrázi se labuť odplouvala skrýt do porostů vodní vegetace.

Poslední pozorování pochází z 28. 4. 2016, kdy jsem labuť zastihl opět na volné hladině uprostřed rybníku (obr. 1). Při dalších kontrolách 1., 9. a 17. 5. 2016 jsem již její přítomnost na lokalitě nezjistil. Labuť zpěvná se na rybníku Velká Kamenice zdržovala prokazatelně minimálně 51 dní. Vzhledem k mírnému průběhu zimy 2015–2016 nelze zcela vyloučit, že tento jedinec na lokalitě i zimoval.

Uvedené pozorování je prvním doloženým výskytem labuť zpěvné na území CHKO Žďárské vrchy během jarního období. V minulosti byl tento druh v CHKO zjištěn pouze jednou, kdy M. Štěrba zaznamenal 26. 10. 2008 přelet 10 jedinců u Veselského rybníka na Žďársku (VAVŘÍK 2009).

Obr. 1: Labuť zpěvná (*Cygnus cygnus*) v přírodní památce Zadní rybník, 28. 4. 2016. Foto: P. Mückstein.
Fig. 1: The Whooper Swan (*Cygnus cygnus*), Zadní rybník Nature Monument, 28th April 2016. Foto by P. Mückstein.

SOUHRN

V době od 8. 3. do 28. 4. 2016 (51 dní) byla v přírodní památce Zadní rybník u Trhové Kamenice na Chrudimsku pozorována jedna dospělá labuť zpěvná (*Cygnus cygnus*). Jedná se o první doložené jarní zastížení tohoto druhu na území CHKO Žďárské vrchy. Vzhledem k tomu, že lokalita nebyla v mírné zimě 2015/2016 kontrolována, nelze vyloučit, že tento jedinec na místě i zimoval.

SUMMARY

*An unusual occurrence of the adult Whooper Swan (*Cygnus cygnus*) was observed during period from 8th March to 28th April 2016 in the Zadní rybník Nature Monument near Trhová Kamenice (district of Chrudim, coordinates 49°46'47" N, 15°49'43" E, Grid No. 6260, altitude 527 m a.s.l.). This is the first observation of the Whooper Swan during the spring season in the Žďárské vrchy Protected Landscape Area. The possibility of its wintering is discussed.*

LITERATURA

- HAGEMEIJER W. J. M. & BLAIR M. J. 1997: *The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Their distribution and abundance*. T & AD Poyser, London.
- HUDEC K. (ed.) 1994: *Fauna ČR a SR, sv. 27. Ptáci I*. Academia, Praha.
- SIKORA A., WIELOCH M. & CHYLARECKI P. 2012: Breeding population of the Whooper Swan (*Cygnus cygnus*) in Poland. *Ornis Polonica* 53: 69–85.
- TOMIAŁOJĆ L. & STAWARCZYK T. 2003: *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. PTPP „pro Natura“, Wrocław.
- VAVŘÍK M. 2009: Zpráva Faunistické komise ČSO za rok 2008. *Sylvia* 45: 266–278.
- VAVŘÍK M. & FK ČSO 2015: Zpráva Faunistické komise ČSO za rok 2014. *Sylvia* 51: 97–115.